

НАПРЯМ 3. СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ; ПСИХОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-322-7-11>

РОЛЬ СІМЕЙНИХ МІФІВ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПАРТНЕРСЬКИХ ВІДНОСИН

Мотильов І. Г.

аспірант

*Класичного приватного університету
м. Запоріжжя, Україна*

Дослідники сучасної психології сім'ї переконані в тому, що родинні стосунки це складна система індивідуальних, колективних, соціогенетичних та міфологічних підоснов. Частина таких підоснов, а саме – міфологічна, досі вважаються не повністю вивченими та залежать від багатьох індивідуальних факторів, наприклад, родинної взаємодії. Сімейний міф можна віднести до категорії сімейної самосвідомості. В психотерапевтичній практиці використовується дане поняття, але теоретична база цього феномену досі не стали об'єктом для актуального дослідження.

Спробами аналізу цього явища стали праці дослідників А. Нестерової, В. Абраменкова, Л. Шнайдера, Е. Берна, П. Горностай, А. Шутценбергера. А. Нестерова визначила сімейний міф, як складний соціально-психологічний феномен, детермінований низкою соціокультурних, соціально-групових, внутрішньосімейних та особистісних факторів [1].

Е. Ейдемільер визначив сімейний міф як поєднання уявлень про родину, що знаходиться в області підсвідомого, не даючи змоги сім'ї адекватно оцінити свої стосунки, виробити нові способи поведінки, адаптуючись до реальних подій і змін, що викликає неконструктивну взаємодію [3].

Комунікаційна складова в родині, комунікаційний зв'язок – це складна психічна реальність і деструктивна складова такої реальності впливає не тільки на партнерів, а й на дітей, чому є підтвердження зростання кількості молодих людей, схильних до адиктивної поведінки.

За своєю природою, сімейні міфи є певним колективним віруванням родини, яке базується на істинних, помилкових, інколи навіть

фантастичних уявленнях. Психологічна практика визначає, що про сімейні міфи ми кажемо у випадку сімейної дисфункції, оскільки саме сімейний міф є частиною культурних міфів, фольклорних традицій та уявлень про те, якою має бути сім'я.

У зв'язку з цим постає питання взаємодії партнерів при формуванні партнерських відносин та адаптації сімейних міфів до власної родини. З однієї сторони, сімейний міф – це ресурс, з іншого, формує заборони для подавлення активності особистості. Саме вплив міфів залежить від рівня партнерських відносин подружжя, готовності почути партнера та вплив на подальшу комунікацію.

В когнітивній психології природа сімейного міфу визначається інакше. Представники даного підходу Е. Ейдемільер та В. Юстіксіс розглядали неадекватні способи атрибуції в аспекті означених ними «наївно-психологічних теорій» [3]. Тобто, сімейний міф – це ірраціональні вірування (переконання, когніції) про родину. Установки щодо певних подій в родині, уявлення про подружні стосунки, відповідальність кожного члена родини та визначення ролей в родині.

Ретельне дослідження сімейних міфів почалось в Америці та країнах Західної Європи, але на сьогодні набуває популярності на теренах колишнього СНД. У рамках цього підходу центральною є думка про те, що сім'я є системою, тому всі процеси, що відбуваються в родині, в тому числі формування сімейної міфології та її вплив на життя кожного з членів сім'ї, слід розглядати з точки зору того, як це позначається на сімейній системі [4].

Базовою ідеєю трансактного аналізу Е. Берна виступає концепція сценарної матриці як діаграми, в якій відбито батьківські й прабатьківські установки, що з високим ступенем імовірності зумовлюють життєвий шлях суб'єкта. З точки зору Е. Берна, саме дитячі переживання несвідомого характеру значною мірою формують первісний “протокол” сценарію, реалізація якого здійснюється індивідом упродовж усього його життя. Проте, дана структура не є статичною, а може зазнавати змін у процесі набуття життєвого досвіду суб'єктом та одержання ним інших установок-настанов від багатьох значущих для нього людей на різних етапах свого розвитку [2].

Саме тому, сімейний міф це психологічний феномен, який впливає на побудову, функціонування та усвідомлення сімейної системи, який актуалізується протягом всього життя сім'ї (різні етапи розвитку, життєвого циклу сім'ї), пов'язаний з ритуалами, правилами, установками родини. І незважаючи на деструктивний характер, сімейний міф є необхідною умовою для функціонування сім'ї, характерною ознакою чого є збіг чи відсутність суперечностей в міфах чоловіка та дружини.

